

A close-up photograph of a woman's face, focusing on her eyes and nose. The image is partially covered by a semi-transparent red rectangular overlay on the right side. The background is a dark, muted purple.

Marian Janik

Závan

lásky

Závan lásky

Marian Janik

© Marian Janik, 2024
v spolupráci s Publico.sk

Prvé vydanie

Redakcia a jazyková korektúra: Beáta Mihalkovičová

Obálka a grafická úprava: Miroslav Bellay

ISBN (tlač) 978-80-570-6204-2

ISBN (epub) 978-80-570-6206-6

ISBN (mobi) 978-80-570-6207-3

ISBN (pdf) 978-80-570-6205-9

Marian Janik

Závan

lásky

*Náš život je iba závan vetra,
príbeh, sen, kvapka, čo padá
do prúdu časov, na chvíľu sa
mihne vo farbách dúhy, potom
sa zlomí, klesá a sen sa skončil...**

* Cilla Börjlind – Rolf Börjlind: *Podivuhodný príbeh Georga von Nič*. Prel. Mária Bratová. Bratislava: Ikar, 2024.

Začalo husto snežiť.

Nič neobvyklé na konci februára. Vo februári predsa musí snežiť, sama príroda si to rok čo rok poctivo naplánuje. Tak aké prekvapenie? Malým dotieravým snehovým vločkám som sa úprimne potešil. Nie som veľmi poverčivý, ale husté sneženie, ktoré sa valilo na mesto, na strechy bytových domov, na všetky chápadlá cestnej infraštruktúry, na strechy áut, som považoval za znamenie. Nový sneh, nový začiatok. Akoby mi niekto tam hore poslal správu, že sa nemusím báť vykročiť do novej dimenzie života. Všetko staré a škarredé sa prikrylo, všetko nové môže byť čisté a panenské ako tento jemný biely nebeský poprašok, rozprestierajúci sa po betónovom sídlisku. Čistota a bieloba začali vládnuť širokému okoliu. V jemnosti snehu prevládala skrytá neha. Nebolo ju vidieť, nebolo ju možné identifikovať, no napriek tomu sa sebavedomo predierala do všetkých pórov môjho tela. Ne protestoval som. Obmedzil som pohyb na minimum aj napriek dotieravej zime, čo mi dobiedzala na končeky prstov. Rukavice nosím s odporom, vlastne si nepamätám, kedy som ich mal naposledy na rukách. Zavádzali mi pri práci, večne som ich niekde nechával pohodené ako kus starého nábytku. Možno sa na mojom vzťahu k rukaviciam podpísali aj mierne zimy v Bratislave. Metrové záveje v rodnom meste boli vecou ďalekej histórie a pre pamätníkov

vďačnou témou rozhovorov na spomienkových večeroch miestnych seniorov. Ozónová diera vysoko nad našimi hlavami si z nás robila dobrý deň. S doposiaľ nerozlúšteným vzorcom určovala miesta nových požiarov, víchric, snehových búrok a uragánov.

Snehový povlak sa čochvíľa vytvoril aj na mojom aute, zaparkovanom na jedinom voľnom mieste malého vonkajšieho parkoviska pri dvadsaťposchodovom bytovom dome, decentne pričlenenom k príľahlým administratívnym budovám. Developer si dal záležať na detailoch. Nová dominanta na pravom brehu Dunaja v mestskej časti Petržalka hýrila novotou a grandióznosťou. Na fasáde dominovalo sklo a lesknúce sa mramorové obklady. Jemné podsvietenie niektorých častí budovy zvýrazňovalo celkovú eleganciu celého komplexu. Bolo sa na čo pozerieť, čo obdivovať, ale na obdiv budov musíte mať rovnako nastavenú náladu ako pri obdivení umeleckých diel alebo niektorej slávnej hradnej zrúcaniny. Moje myšlienky v ten zimný februárový večer, keď som mal vstúpiť do novej etapy svojho života, leteli úplne iným smerom. Farebné odtiene modernej fasády bytovky som vnímal iba okrajovo.

Stál som pri aute, pozeral zamyslene do neba a nechal som si na tvár dopadať tie drobné biele potvorky, ktoré sa po pristátí na mojej pokožke dobrovoľne premieňali na malé, ba až mikroskopicky miniatúrne kvapôčky vody. Cítil som ich energiu. Pohľad do neba, ako som sa myslou predieral cez lavínu snehových vločiek, ma neskutočne upoko-

joval. Bol som presvedčený, že lepší nový začiatok som si ani nemohol priať, a nebyť esemesky od dcéry, bol by som sníval ďalej.

Obsah správy nevyznel veľmi optimisticky. Dcéra mi vecne oznamovala, že bude chvíľku meškať. Poznal som dĺžku jej meškaní. Zvykol som si. Nemal som dôvod sa na ňu hnevať. Jej rozhodnosť mi vlastne zachránila život. Preto som pokojne čakal pred novým bytovým domom, v ktorom ma na devätnástom poschodí čakal nový dvojizbový byt. Výhľad na neďaleko tečúci Dunaj, výhľad na bratislavský hrad, panoráma na staré mesto za asistencie hrejivých lúčov zapadajúceho slnka. To nie sú vety vystrihnuté z reklamného plagátika. Ani vety, ktorými by som chcel upozorniť na moju najbližšiu budúcnosť. Citoval som slová svojej dcéry, ktorá sa už nemohla pozeráť, ako sa dva roky po manželkinej smrti utáпам v alkohole a do bytu si vodím rôznych bezdomovcov, aby som sa s nimi podelil o svoj osud.

S takým osudom sa moja dcéra nestotožnila. Nezaprela v sebe vlastnosti manažérky developerskej spoločnosti Pentax. Predala náš lukratívny byt v centre mesta (ktorý sme na ňu prepísali ešte pred manželkinou smrťou), zbalila mi nevyhnutné veci do veľkých kartónových krabíc, povylievala všetok alkohol do kuchynskej výlevky a dala mi na známosť, že mám len dve možnosti: pohľadať si vhodné miesto pod mostom (vraj je tam medzi bezdomovcami poriadna tlačienica a bitka o dobré miesto), alebo si prevziať kľúčiky od nového bytu, ďaleko od Starého mesta, na dru-

hom brehu Dunaja, na konci novej dunajskej promenády. Zdôraznila – triezvy!

Aby som nový začiatok nemal taký jednoduchý, nezapudla mi pripomenúť, že do administratívnych priestorov komplexu sa sťahuje aj jej divízia, čo znamenalo, že budem pod patričnou kontrolou. Tušil som, že chce povedať: Pod dennou kontrolou! Nebudem sa flákať, prikázala rázne, a okamžite sa musím vrátiť k svojmu remeslu. Som umelecký fotograf. Aby som bol úprimný, posledné dva roky umelecký flákač, ktorý nechal svoje prístroje zapadnúť prachom. Ich osud (nielen ich) bol nejasný. Sám som netušil, či stačí utrieť prach z prístrojov a všetko sa vráti do normálnych koľají. A ako sa vôbec môže niečo vrátiť do normálnych koľají, keď vás opustí osoba, ktorá bola dlhé roky súčasťou vášho života. Súčasťou vašich úspechov i neúspechov, vašich pocitov, radostí i sklamaní, najlepším sprievodcom a radcom vašich chorôb a iných, častokrát nezmyselných poblúznení.

Snehové vločky som považoval za príjemné znamenie. Keď som vystúpil z auta, dostal som chuť odfotiť každú jednu z nich. Svojím bezstarostným letom ma k tomu priam provokovali. Vyškierali sa, hádzali na mňa provokatívne pohľady, aby sa mi vzápätí prihovárali lahodným, ba až frivolným pohybom. Svoj bláznivý nápad som, samozrejme, nemohol zrealizovať, lebo všetky prístroje ležali niekde v kartónovej krabici a iba dcéra vedela, v ktorej. Všetko má svoj čas, vyhlásila, keď mi ich zhabala. Dobrá dcéra má nao-

zaj cenu zlata, pomyslel som si nedávno, keď som si v mysli premietal posledné dva roky. Niečo v podobe zlého sna zo základnej vojenskej služby, z ktorého sa snažíte vytiahnuť svetlé momenty.

Zhlboka som sa nadýchol, ako keď prváčik po prvýkrát uvidí svoju školu, a ťažkopádny krok som podišiel k hlavnému vchodu bytového domu. Všimol som si, že architekti si dali veľmi záležať, aby u okoloidúcich budil vznešený dojem. Dominovali dlhé zvislé farebné pásy, popretkávané sklenenými tabuľami francúzskych okien a balkónov. Vznešenosť a dominancia priestoru sa budove nedala uprieť. Bude sa mi tu dobre bývať, hovoril som si. Pozeral som na budovu zblízka a nahováral si, že ma chce nielen upútať, ale aj niečím milým prekvapiť. Nesmelo som sa poobzeral okolo seba. Stmievalo sa. Biela farba novej snehovej prikrývky vládla okoliu. V tomto jednofarebnom kolorite mestského prostredia som pocítil v hrdle sucho. Možno to bola reakcia na provokatívnu reklamu kaviarne, umiestnenej na prízemí administratívnej časti obytného komplexu. Žiadny alkohol! Sľúbil som to dcére a bola to jasná podmienka, ak chcem znova vídať svoju trojročnú vnučku.

Keďže som nemal kľúče od svojho nového bytu, moja cesta sa skončila pri pompéznych sklenených dverách hlavného vchodu. Bolo čosi po pol piatej, denné svetlo sa porúčalo do protiľahlých končín planéty. Ruky som si schoval do vreciek bundy. Pocity zimy sa presunuli na hornú časť môjho tela. Zimnú čiapku som nosil nerád rovnako

ako rukavice. Výčitky od najbližších som bral ako povinnú súčasť spolunažívania. Bez výčítiek bol život jednotvárny.

Čakanie na dcéru a kľúče od nového bytu som si spestril nazeraním do vestibulu bytovky. Potreboval som zamestnať svoju myseľ niečím novým. Strohosť vybavenia vestibulu som zhodnotil ako racionálne riešenie, ale nenadchlo ma. V takýchto veľkolepých priestoroch stačí umiestniť niekoľko kvetináčov a atmosféra sa razom otočí. Len čo sa udomácnim, navrhнем to správcovi, zaumienil som si a vzápätí som profesionálnym okom fotografa hľadal ďalšie detaily, ktoré vylepšovali priestor. Jedno veľké kreslo k chladným schránkam, napadlo mi v momente, keď sa vedľa mňa zjavila vysoká postava. Nechápal som, prečo som nepočul žiadne kroky. Chcel som povedať niečo na pozdrav, niečo, čo by ma legitimovalo v novej bytovke. Nezvládol som pohľad postavy, stojacej v mojej tesnej blízkosti. Úplne ma paralyzoval.

Yoko Ono.

Yoko Ono.

To bolo prvé, čo mi preblesklo hlavou. Široké výrazné okuliare, priamy uhrančivý pohľad, rozčuchané vlasy. Na dané ročné obdobie naľahko oblečená. Niečo medzi športovým úborom a domácim pohodlným oblečením, aké na seba nahádzeme, keď sa rozhodneme zbehnúť do najbližších potravín kúpiť mlieko a pivo, čím sa eliminujú zárodoky potenciálnej rodinnej hádky. Priliehavá mikina zdôrazňovala jej štíhlu športovú postavu. Ďalšie detaily som nestíhal ohodnotiť, lebo ma vykoľajila jej postava. Bola rovnako vysoká ako ja, takže jej prísny pohľad ma prebodával v priamej línii. Mám poctivých meter osemdesiat. Japonská žena máva takúto výšku? Na vietnamskú rasu (pardon za výraz) som ani nepomyslel. Polovicu predavačiek na našich trhoviskách tvoria Vietnanky a o ich nižšom vzraste niet pochyb. Taktiež veľkosť hlavy ukazovala na Ďaleký východ, do krajiny vychádzajúceho slnka, rozkvitnutých čerešní a pestrofarebnej kultúrnosti inteligentných gejší. Keďže stála v tesnej blízkosti, nemal som šancu prezrieť si aj ďalšie časti jej tela, ktoré som tak intenzívne cítil. Akoby samo chcelo povedať, že sa jej nemám pliesť do cesty, lebo som v tejto novej lokalite cudzí, a najlepšie urobím, ak si dám spiatočku. Drzosť jej tela ma neskutočne dráždila. Alebo to bola mladosť a bezstarostnosť ženského ega? Asi oboje...

V zúfalej snahe zamaskovať svoje prvotné pocity som sa jej pozrel na nohy, či nemá topánky s vysokými podpätkami. Neúspešne. Ľahké trekking tenisky nemali žiadne podpätky. Japonka (iné pomenovanie mi nenapadlo) viditeľne znervóznela a začala hľadať kľúče od vchodu. Mlčky som pri nej stál ako soľný stĺp, bez pohnutia, s rukami vo vreckách a s miernym predklonom. Musela si poradiť sama, s čím asi v prvom momente nerátala. Po chvíli vytiahla zväzok kľúčov, priložila vchodový čip k snímaču a sklenené dvere sa rozbehli do strán. Vkročila rázne dnu a ja za ňou. Ako poslušný a dobre vychovaný psík. Ticho a nehlučne. Ani sa neobzrela. Zvláštnym ladným pohybom smerovala k výťahom, ja za ňou. Jej pohyby ma vrátili do reality. Ako fotograf som fotil aj baletky. Pri výročí Slovenského národného divadla som sa ťažkej baletnej profesii venoval takmer pol roka. Fotil som ich vo všetkých polohách, počas tréningu, počas predstavenia, po predstavení. Preto ma táto Japonka nemohla zmiasť. Ľahká obuv, špičky nôh vyhnuté do strán, vzpriamené telo i pri tom najprudšom pohybe – baletka! No prosím, tak jedna z mojich susediek je baletka. Ale tá výška... Kto zdvihne takú vysokú baletku?

Privolala výťah. Keď sa pred nami otvorili výťahové dvere, nečakane podišla k druhému a stlačila tlačidlo, aby ho privolala. Mohol som nastúpiť a ísť na devätnáste poschodie. Ale nemal som kľúče, a čo ak v ňom uviaznem? Nenastúpil som a posunul som sa k Japonke. Jej nervozita z mojej prítomnosti sa rapídne zväčšovala. Vytiahla mobil

a pri nastupovaní do výťahu potichu komunikovala s niekým vo svojej materinskej reči. Obzrel som sa, či neuvidím prichádzať dcéru. V poslednom okamihu som vložil nohu medzi dvere výťahu. Poslušne sa zasa otvorili. Vošiel som do výťahu a znovu som sa obzrel k vchodovým dverám. Bez dcéry budem na chodbe pred novým bytom pôsobiť ako osamelý čudák. Chcel som stlačiť číslo devätnásť. Nebolo to potrebné. Japonka ho už stlačila, čo ma potešilo a dal som jej to mimikou na vedomie. Ju zjavne nie. Mala v očiach hrôzu a ja som začal rozmýšľať, ako jej vysvetliť, že sa nemusí báť.

„Bývate na devätnástom?“ Rozptýlenie veľmi nepomáhalo. „Jeden môj priateľ hovorí, že rýchlovýťahy sú rýchlejšie ako naše kýchnutie. Vtipné, nie?“

Stískala mobil v pravej ruke a ja som dúfal, že ho nerozpučí. Po dopísaní krátkej správy sa vystrela a zaujala bojový postoj.

„Idete na návštevu?“ Otázku vyslovila čistou slovenčinou. Takže naturalizovaná Japonka... Pozrimeže! „Naozaj na devätnástom poschodie? Ste si istý? Lebo na tomto poschodí...“

„Dalo by sa povedať,“ zaklamal som účelovo. Chcel som jej vysvetliť svoje nové pôsobenie v tejto bytovke a pochváliť sa, že budem jej nový sused. Mať exotickú susedku bude fajn, pomyslel som si, obzvlášť, keď hovorí plynule po slovensky. Už som sa chystal povedať niečo milé na tú tému, ale môj dobrý úmysel nabral zlý koniec.

Rýchlovýťah zastavil na devätnástom poschodí, bolo počuť jemné šušňanie brzdového mechanizmu. Japonka

vystrelila z kabínky ako neriadená strela. Jemný závan par-fumu vyvolal na mojej tvári neškodný, ale o to úprimnejší úsmev. Nestihol som sa ani predstaviť. Jej úzkosť z mojej prítomnosti nedovoľovala rozvinúť medzi nami klasický dialóg dvoch susedov. Budúcich susedov. Z exotickéj sused-ky som mal aj napriek jej odmeranosti dobrý pocit. Dlho netrval. V okamihu, keď som chcel vystúpiť, pristála na mojom hrdle neznáma ruka a stiahla ma späť do výťahu.

Ďalšie udalosti mi pripadali ako zlý sen. Málo vzduchu a vypúlené oči. A dvaja svalnatí chlapi, tiež ázijského typu, pričom ten druhý zjavne nemal čo robiť, lebo zovretie môj-
ho hrdla stačilo na paralýzu celého tela. Jediný orgán, ktorý bol ako-tak schopný akcie, bol môj mozog. Oči zbadali malé červené svetielko na číslici nula, čo mozog vyhodnotil ako pozitívnu informáciu s perspektívou možného prežitia. Ak by ma chceli zabiť, určite by sme putovali do suterénu, kde sa nájde dostatok zákutí na odstránenie nepohodlného in-dividua. Tlačidlo s číslicou nula hovorilo o iných zámeroch, o ktorých som sa dozvedel v krátkom čase.

Len čo sa výťahové dvere na prízemí otvorili, do „misie“ sa zapojil aj druhý mladík. Tlak v hrdle povolil, dva páry rúk ma chytili presne tak, ako to vídať v televízii, keď po-licajti odvádzajú do auta drogových dílerov. Môj vyhadzov z bytovky nemal nič spoločné s filozofiou baletného kro-ku, už pár metrov od hlavného vchodu som letel priamym pádom na betónový chodník, jemne posypaný snehovou prikrývkou. Môj pád nemusel byť taký tvrdý, nebyť záve-

rečného kopanca do chrbta. To si chlapci mohli odpustiť. Aj keď nie som žiadna padavka, aj keď mám slušný fyzický fond, ktorý som v mladosti nabral ako hádzanár, zákerný kopanec odzadu skolil moje telo bez najmenších problémov. Tvrdý betónový chodník si povedal, že neuhne ani o milimeter. Ani neuhol. Tlmený smiech a niekoľko exotických viet ma presvedčilo, že obaja vyhadzovači odišli. Na úvahy o nespravodlivosti som nemal síl. Snehové vločky ma začali utešovať. Po jednej ma pohladili, a keď sa premenili na kvapky vody, aj mi schladili časť tváre. Ich trpezlivú láskavú terapiu narušila krátka vidina exotickej tváre s veľkými okuliarmi a škodoradostným úsmevom. Rozcuchané brčkavé vlasy pokrývali zvyšok obrazu. Očakával som aj zdvihnutý prostredník. Neprišiel.

O chvíľu nastala tma.

O chvíľu som necítil nič.